

en rapport från Northampton University (som är ett av tolv universitet i Storbritannien där parapsykologisk forskning bedrivs) som sammanställer alla försök att upprepa de berömda drömtelepatiststudierna som utfördes på Maimonides Hospital i Brooklyn. I klar motsats till vad kritikerna ofta påstått, var de flesta av dessa försök mycket framgångsrika. Denna sammanställning kommer snart att publiceras i *Journal of Consciousness Studies*.

Det är naturligtvis viktigt att forskning bedrivs i samarbete med kolleger som ger en konstruktiv kritik som inte tar udden av ens entusiasm. I frånvaro av seriösa kritiker i Sverige har jag sedan många år haft ett fruktbart samarbete med en av världens mest framstående skeptiker och företrädare för CSICOP; professor James Alcock. Området kräver visserligen en skeptisk inställning, men också ett öppet och nyanserat synsätt för att göra framsteg. Jag vill gärna inbjuda till ett samarbete *som är grundat på dessa förutsättningar* med seriösa representanter för VoF.

Adrian Parker

Docent i psykologi, Göteborgs Universitet

Svar från Folkvett

PÅSTÅENDET att *Folkvett* skulle ha uppmanat Lunds universitet till lagbrott är gripet ur luften. Vi skrev att ”om den nya verksamheten vid Lunds universitet ska bli en tillgång och inte en belastning för universitetet bör den inriktas på vetenskapligt fruktbara frågeställningar”. Om detta inte är möjligt bör universitetet givetvis tacka nej till donationen.

Den avgörande frågan är om parapsykologin är ett lovande forskningsfält. I ledaren påtalade vi att sökandet efter bevis för att det finns paranormala fenomen har pågått i mer än hundra år utan att något bevis har gått att finna. Brusewitz och Dalkvist medger att parapsykologin inte lyckats konstruera ett upprepbart försök som ger positivt utslag ”vid alla replikeringsförsök av alla personer i alla situationer”, men menar att detsamma även gäller t.ex. inom psykologi, fysik och kemi. Med denna formulering döljer de en avgörande skillnad. I psykologi, fysik, kemi m.fl. vetenskapsområden finns det ett mycket stort antal fenomen som alla kompetenta experimentatorer kan åstadkomma i laboratoriet och som uppträder på ett regelbundet sätt. I parapsykologin finns inget sådant experiment. Inte heller de resultat med s.k. Ganzfeldteknik som Parker omnämner uppfyller de krav om replikerbarhet som regelmässigt är uppfyllda i andra empiriska vetenskaper.

Under hela parapsykologins långa historia har läget alltid framställts likadant. Det tycks alltid finnas lovande forskning inom parapsykologin, och området sägs hela tiden, årtionde efter årtionde, stå inför ett genombrott. Hittills har sådana förhoppningar alltid grusats, och datumet för genombrottet flyttas hela tiden fram. Här är ett exempel på detta: ”Före år 2000 tror jag inte att utvecklingen på parapsykologiens område rimligen kommer att leda till något revolutionerande genombrott!” Så skrev parapsykologiprofessorn Martin Johnson i sin bok *Parapsykologi* (1980; s. 189). Arton år senare, i antologin *Svensk parapsykologi* (1998; s. 37), skriver han: ”Jag vågar utifrån trender idag gissa att vi inte på länge får uppleva parapsykologins

verkliga genombrott – i bästa fall omkring år 2020”. År 1980 ansåg han att genombrottet låg minst 20 år framåt i tiden. När nästan 20 år passerat låg genombrottet fortfarande minst 20 år in i framtiden.

Parker refererar oss felaktigt när han tillskriver oss åsikten att ”bristande kontroll för försöksledareffekten (...) påstås utmärka parapsykologin”. Vad vi skrev var: ”För att detta [försök att påvisa paranormala fenomen] ska lyckas krävs, enligt gängse vetenskapliga kriterier, att man konstruerar ett upprepbart experiment där sådana fenomen uppträder (oavsett försöksledarens trosföreställningar och även om kontroller införs mot fusk och försöksfel)”. Det ska tilläggas att termen ”försöksledareffekt” – som alls inte nämndes i ledaren – hos parapsykologer ofta åsyftar en förmåga hos entusiastiska försöksledare att få positiva resultat, medan en skeptisk försöksledare anses blockera försökspersonernas paranormala förmågor och därför får nollresultat. Möjligen är denna försöksledareffekt i sig paranormal, menar somliga parapsykologer. Att vissa försöksledare får resultat och andra inte kan därför tolkas som bevis för paranormala fenomen – försöksledareffekten identifieras med andra ord som lösningen på ett problem. Vi menar att istället för försöksledareffekten *är* ett problem.

Slutligen ska Brusewitz och Dalkvists klagomål över bristen på artiklar i *Folkvett* om parapsykologi läsas mot bakgrund av att Dalkvist själv sedan över ett år har ett erbjudande att skriva om ämnet i *Folkvett*.

Sven Ove Hansson & Jesper Jerkert